

בסימן המוסד החינוכי החדש

קבוץ חצור 19.9.58 ועד 12.9.60

החבורה הארכיוונית האחרונה על חצור ("יש בעיות")
עסקה בהקופה שתחילתה לאחר "מבצע סיני" (דצמבר 1956)
וסופה בספטמבר 1958.

בלטו בחקופה הנ"ל הבעיות וההתלבטויות בפחרונן -
בתחומי ענפי המטק הסונים, הטיחוף, העבודה הסכירה
והמאמצים להגדיל את מיסגרת הקיבוץ על ידי הטגת השלמה
וקליטת משפחות בודדות.

החבורה שלפניכם מתחילה בסתו 1958 ומסיימת בסתו 1960.
קריאה מהנה!!

19.9

*** עד השנה עצדנו קרוב ל- 4000 ד" ב- 56 חלקות. השנה התחלנו בריכוז החלקות ל- 14 גושים.....

*** בו' החברים..... הוועדה לא ראתה צורך ליצור תורות חברתיות חדשות... בשטחים רבים קיים הצורך בהסדר אשר ישחרר את החברים מהתלות בנושא התפקיד... ניסינו להקל על החבר בשעת מצוקה - לכל זה היה ערך אצל אותם אנשים אשר רצו להיות פה ואשר היו מוכנים למלא אחר המצוות הגדולות של חיינו באהבה או ברצון, לפחות. אך לא השכלנו כוועדה, כקיבוץ כולו, לטעם בלב חברים רבים את האהבה לחברה השיתופית, בכלל ולנוף הגשמי והחברתי המסויים הזה, בפרט - וזאת משימתנו העיקרית... (אילנה).

10.10

*** בפרדס: נלחמים מהאוויר והיבשה בזבוב ים-התיכון. הריסוס מהאוויר מתנהל השנה בצורה אזורית. עדיין מוקדם להתנבא על התוצאות, אבל יש לציין שבמלחמה זו תלוי חלק גדול מההכנסות של השנה... (אלי).

*** ברוב פאר, נאומים ומשוקים הונחה בסוכות אבן הפינה לבריכת השחייה... השתתפו באופן פעיל מקטון ועד גדול. ראשון יוצאי הבטון היה זקן הישוב - סבא חרלמוב (אביו של ברמה)....

17.10

*** השנה נעשה נסיון לרסס מהאוויר בפתיון של שמרים ובירה בתוספת של דיאזינון. הפתיון מושך את זבוב ים-התיכון והדיאזינון קוטל אותו... לעת עתה התוצאות משביעות רצון.....

*** השתתפנו בטכס העלייה על הקרקע של קיבוץ אדמית.... אכן מצאנו בין בוני אדמית נערי "נבטים" שהתחנכו אצלנו.... הטכס הופסק בגלל סופת שלג עזה....

מרד הבן

לאזני ילדי "עומר" הגיעה השמועה שחברים מסויימים מתכוונים לחסל אחדים מכלבי חצור. בשעת המקלחת התקיימה שיחה ערה וצעקנית (כמסורת הוריהם לפני שנים לא רבות). נשמעו שרוניות, איומים ואזהרות כגון: "אוי ואבוי לנהג שיקח אותם", "אנחנו נשחרר את הכלבים מהסנדר", "חברים לא מבינים לנפש הכלב".

30.10

***... בננות: כנראה, שקשה יהיה לקיים את הענף ביבול ממוצע של $1\frac{1}{4}$ - $1\frac{1}{2}$ טון לדונם ומאידך - טפק רב אם באיזור שלנו נוכל להגיע ליבולים יותר גבוהים... (לובקה)

שוחחנו במוטד והזלטנו ש...

אנו לא מעוניינים להשתתף בסרטי הקיבוץ... לכך אנו מבקשים מהחברים לא לבוא לסרטים המוקרנים במוטד - מחוסר מקום. לאחרונה גנבו נערי המוטד יבול (של סתיון) השייך לאחד משכנינו. אנו מצטערים מאד על המקרה ומבקשים את סליחתו. באותה הזדמנות נבקש מאוכלוסיית הוצור לא לגרום לנו לאי-נעימות על ידי "סחיבת" גויאבות מהמטע. כידוע, קיבל המוטד לטיפול את מטע הגויאבות.

7.11

***... עלינו ללמוד לא רק מההישגים המזהירים של בריה"מ, אלא גם משגיאותיה... ואכן, אנו מסתכלים אחורה על המשטר הטוביטי לא רק בסיפוק ושמחה אלא גם בצער וזעם. גילויי הסתאבות הסוציאליזם - כגון היחס ליהודים ומיעוטים אחרים... הגבלות רציניות של זכויות האזרחים ומחסור בדמוקרטיה... העיבו על שמו הטוב של הסוציאליזם המהפכני, לא רק בבריה"מ אלא בכל העולם.

אם אנו רואים את הכתמים השחורים, אנו רואים גם את הדגל האדום. לעולם לא נשכח שבריה"מ מהווה כוח כביר לקידמה. לעולם לא נשכח את חשיבות קיומה של בריה"מ לכל מעמד הפועלים.

נקווה, שהיא תמצא את הדרך לסוציאליזם יותר דמוקרטי, יותר הומניטרי, יותר מושלם. (הלל)

14.11

הגיון ברזל

עודד: יובל! אני יודע למה אתה ג'ינג'י!!
יובל: למה?
עודד: כי יש לך שערות ג'ינג'יות!!

28.11

*** ערב שבת נעים, שופע עידוד, הוגש לנו ע"י רועי הצאן. קירות חדר האוכל קושטו בדמויות בני צאן (ע"י אילנה). שמענו על בעיות והישגים. הוקראו פיליטונים.... ואחרון, גם טעים - סעדנו כיד הרועים מקדמת דנן!!

*** בבנות: בעת הסערה הופלו שתילים רבים ובליל הכיפור שלאחר הסערה - נפגעה קשה חלקה ג', אשר השחירה כולה עקב הקרה....

ובפרדס: היתה נשירת פרי רצינית....

5.12

*** בלול: איך ספק שהמאורע הכביר ביותר בלול הוא הופעתו של עמנואל וחלילו ב"קול ישראל". שלווחה לו מכל העובדים ברכתם הלבבית. כה לחי!

***... ובערב מסובים כולנו ליד שולחנות עמוסי לביבות למסיבת חנוכה.... ולאחר מכן קצר חשואות פח השמן של אריה ג'. מדבריו: כפח זה כן גם החקציב האישי של החבר - זעום תכנו אך בדרך נס מחזיק מעמד ואורו זרוע על פני כל השנה.

26.12

*** בליל שישי שעבר כינסנו את הקיבוץ כולו ליד השולחנות הארוכות. ניסינו ליצור דפוסים חדשים למסורת קבלת שבת. כמובן, מתעוררים חילוקי דעות ביחס לפרקי התנ"ך ופרשת השבוע, להגשת היין ועוד.... בשיבה (לאחר מכן) טוכמו כמה שחלטות: מחזירים את הילדים חצי שעה יותר מוקדם על מנת לאפשר למטפלות להשתחף.... כל המשתתפים בדיון חייבו את עצם קבלות השבת בצורה שבה קיימנו אותה ביום שישי הקודם. (טובה ב')

(מתוך "עלוץ המוסד" 1958)

"פולניה וישראל"

.... אחרי גן הילדים הלכתי לבית הספר, אבל זה היה בית-ספר פולני. היו שם הרבה אנטישמים. כל הפולנים אמרו: "את יהודיה, לכי מפה; זאת לא המולדת שלך; את לא אריכה להיות פה". הייתי קטנה. לכן בכיתי כל פעם שאמרו לי כך. אחר כך, כאשר הייתי כבר גדולה - היו לי הרבה מורים, אבל ברובם לא טובים.... בפולניה היהודים היו נכרים ועכשיו אנחנו אזרחים של ארץ ישראל.

כבר בפולניה רציתי ללכת לקיבוץ כי שמעתי ברדיו שקיבוצים זה הדבר הכי טוב. נורא הייתי רוצה לעשות משהו טוב בשביל ארץ ישראל, אבל בפולניה זה לא יכול להיות. כאשר באתי ארצה הייתי שמחה מאד. רציתי ללמוד עברית.... השפה העברית יותר יפה מפולנית, כי זאת השפה האמיתית שלי.

עכשיו אני חושבת שא"י היא מולדת טובה ביותר מכל המדינות האחרות. פה למדתי יותר דברים חדשים. פה הטבע היפה ביותר. בפולניה אף פעם לא חשבתי שאני יכולה להיות במולדת שלי. עכשיו אני מאד אוהבת את ישראל.

אורית שדה
("אילה", כיחה ז')

2.1

*** בראשון לינואר חולקו התלושים הראשונים, שמטרתם לעזור לנו לפקח על התקציבים. הם יחולקו ל- 15 מוסדות צריכה לפי מכסות תלת-חודשיות ומוסדות אלה יצטרכו לבצע כל פעולותיהם.... באמצעות תלושים אלה. עכשיו: א) לא תהיה אפשרות לעבור על התקציב היות והתלושים יאזלו; ב) מוסדות הצריכה ידעו באופן שוטף את מצב תקציביהם.

*** בימים הקרובים תמסר לנו המכונה לניהול חשבונות. אנו הקיבוץ הראשון שיפעיל מכונה מטוג דה והמדור לחקר של הקבה"א עוקב בעניין אחר נסיון זה.... אנו נקווה שבעזרת מכשיר זה נקבל ידיעות משקיות במהירות יותר גדולה, שיקדמו אותנו בניהול ותכנון המשק.

*** חדר האוכל במלוא הינו: בהתרגשות ועיניים קורנות נכנסו החברים השבוע לחדר האוכל עטור הוילונות.... פתאום לבש חדר האוכל חמימות העוטה את כל אשר בא אליו.... (פרומה)

16.1

*** "אמן" - חברת שיווק משותפת: אחרי בירורים קשים ומושכים הגענו, סוף סוף, להקמת חברת שיווק משותפת לשלושת יצרני המצמדים (חצור, גבעת-ברנר, כפר הנשיא). שם החברה "רוית". אחרי שנים של התחרות קשה - וגם די פרועה - נגיע למכירה משותפת ממקום אחד ועל ידי סוכנים משותפים.... בדרך כלל, אפשר לציין רצון רב של כל הגורמים להגיע להסדר. אבל ברור שבהתחלה יהיו הרבה מאד צרות.... בתור שלב נוסף התחלנו בשיחות עם כל יצרני אביזרי ההשקיה - כולל ברזים וממטרות - להקמת חברת יצוא משותפת. (אברהם קרני)

*** ג ש ם !! בקריאת שמחה זו פרצנו כולנו באותו בוקר קריר. היתה זו קריאת חדווה ותוחלת של אנשים שעמדו על סף היאוש לאחר ימים רבים של שמים בהירים, צהיחים ואכזרים.... לאחר שעמדנו בפני בצורת בממדים שלא ראינו כדוגמתה ודלדול מקורות המים - דבר שהיה קרוב לאסון לאומי - יש יסוד לשמחה!

30.1

*** ב- 13 בפברואר נארה את חברי כפר-מנחם אצלנו. למפגש הראשון חשיבות רבה כי לא במעט יקבע את המשך הפעולה המשותפת....

*** השנה כמעט ולא מתקיימים חוגים רעיוניים בקיבוצנו.... בסוף העונה יתקיים סמינריון לשבוע ימים ("גבעת חביבה בבית").... הכרחי לשבור את האדישות השוררת בקיבוץ לבעיות פוליטיות.... (טובה ב')

6.2

*** יש לציין לטובה את הלהקה הדרמטית שלנו.... הישגיה באמנות הבידור נראים ברור לעין וערבים הם לאוזן. בזכות העבודה והמאמצים הרבים עלו על עצמם הפעם....

רמי: (מפסיק סוף סוף לבכות ומתחיל למצוץ)
הלוי: נו - רמי - גמרת לבכות?
רמי: לא!...! זה רק הפסקת מציצה!

20.2

*** הלול: מסיבות שונות, ידועות ונעלמות מאיחננו, נמצא ענף העופות להטלה בשפל המדרגה.

*** פגישת רעים .... כבר צויין שלא סכסוך קרקעות ולא השחתת יבולים ע"י עדר צאן - הוא ששם לפגישה זו. לא קרה שום דבר כזה בינינו לכפר-מנחם ובכל זאת הורגש הצורך לשבת יחד... להוסיף יד חברית לקיבוץ אשר מעבר לים של מושבים... ולהחליף מילה. והם באו, אזרו עוז ובאו בקור וברוח. באו בהמוניהם....

6.3

*** ...כמעט ואיננו זוכרים תקופה אשר בה הוטל עתידנו על כף המאזניים בצורה כה קובעה כבימים האלה. דווקא כיום, כאשר יסודות מקודשים של החיים הדמוקרטיים עומדים בסימן שאלה, נודעת חשיבות מיוחדת להיערכותנו המלוכדת. ירידת או עליית כוחנו וכוחן של מפלגות השמאל בבחירות הקרובות תהיה מכרעת עבור עתיד חנועתנו, התנועה הקיבוצית, מעמד הפועלים והמדינה בכללה. (רוחמה)

*** בקטוח המטבח:

- א) יש לקחת מרגרינה לארוחת ארבע בכמות מינימלית ואיך להשתמש בה לטיגון;
- ב) איך לפנות אלינו בבקשות לקבלת סוכר נוסף לחלוקה החודשית. כל חבר הזקוק לתה רשאי לקבל חבילה אחת לחודש;
- ג) איך לחם לבן לארוחת 4 - רק ביום ו' ינתן לחם לבן לכל המבקש;
- ד) לכל חבר יש זכות לקבל עוגה אחת לשנה ליום הולדתו.... (מרסל)

*** על שיחת הקיבוץ: דן הביא לידיעת המזכירות סיכומים מדוימים על מידת השתתפות החברים בשיחות. התברר, שזה כבר שמונה שיחות נעשה רישום מדויק של המשתתפים בשיחה. במיסגרת שמונה שיחות אלה ביקרו 74 חברים רק בשיחה אחת - ויש כאלה שלא היו באף שיחה!... טוכס: המזכירות תתפנה לבירור הנושא בהקדם....

מפי הטף

עודד: "ולפני שאביטל נולדה גם כן
 התחתנתם?"

אברהם אבינו בקב' "סלע"

באחד מימי הגשם ישבו ילדי "סלע" על מחצלת בכיתה והמחזיון
את הפגישה ההיסטורית בין יעקב ולאה על יד הבאר....
התדיינו בערצות על מנהגי הכנסת האורחים בתקופת האבות.
לפתע נכנסה לכיתה המטפלת ובהבעת פנים, ספק חמהוץ - ספק
בהלה, הודיעה: "ילדים, אברהם אבינו הגיע אלינו ואינני מבין
מה הוא רוצה!"

יצאנו, והנה בפחת הבית - רועד כולו, יתף וגלוי ראש -
עומד יהודי זקן, עבדקן, כולו **ליבה**, לבוש כוחנות צחורה
נוטה אבותינו....
הילדים האמינו מיד לדברי שרה - שהסבא העומד לפנינו הוא
באמת אחד מאבותינו.

ההתרגשות היתה רבה. חוץ יראת כבוד ובאופן ספונטני הביאו
לו דלי מים חמים שירחץ את רגליו. הכניסוהו לכיתה
והושיבוהו על המחצלת מול התנור ושרה הגישה לו תה.

כל העת הרים ידיו והורה לשמים באמרו שאנו מלאכי הקדוש-
ברוך-הוא שהצלנוהו מצרתו. הילדים היו בטוחים שהינו מלאך
אלוהים, הבא אלינו ללמדנו פרק בנושא "אבותינו".

.... בינתיים הגיע עמרם (מקבוצת הבניין) - התברר שהדקן
מתגורר במעברת גן-**ליבה**. הוא התכוון להגיע לעזריקם ותעה
בדרך. גילו - 75 - 80....

הצטיידנו בבגדי גשם ומגפיים והזכלנו את "אברהם אבינו"
לביתו.... (מוני)

13.3

*** ספריה מול בריכת טחיה.... ושוב עשו החברים שלא נתפשו להתלהבות
רגעית, והחליטו להשאיר את צריף הספריה במקומו. כי כל פיתרון, פרט
למציאת מקום קבוע, מתאים וראוי לנכס גדול ומפואר כמו הספריה, היתה
מבטל את פעולתה הסדירה למשך חודשים רבים ואולי אף לשנים....

10.4

*** הקיטור: אמנם, עוד לא במלוא הקיטור - אך הוא כבר פועל. הננו
סועדים כבר את לבנו בתבשילים המבושלים על קיטור. המטבח שלנו...
הגיע אל הנחלה - ולא צנקה הגיע לכך. שלבים רבים קדמו לזה. זכורים
לנו היטב הכיירים וה"סבון" בבית-גן; הגז והפרימוסים בגבולות;
כיריים ופרימוסים בראשון. מי לא יזכור ברטט את ההווי החברתי מסביב
לכיריים אלה. ושוב פרימוסים במטבח על הגבעה - ועתה: קיטור!!!
הדודים המבויקים עומדים במסדר גאים וזקופים.... (י')

*** במחסן: נרכש קומנדקר ישן במחיר של 1100 ל"ג עליו תורכב המיכלית של
התערובת. מטרתו לשחרר את המחסנאי מעול הטרקטורים, את מרכז
הטרקטורים מסיוט המחסנאי ואת המסק - מבזבז ימי עבודה יקרים של
טרקטור ודלק. (אלי)

*** קבלות שבת: סופם של מנהגי העולם להתקבל גם אצלנו. בכל העולם מגלגלות הבריות עיניים למעלה, מדברות על חרבות ואידיאלים ומכוונים ל- כסאות. אף אצלנו ככה, והראיה - קבלות השבב.

הבעיה שנדונה במזכירות היתה בעיית הכסאות. פשוט. איך חדר האוכל מספיק להכיל את כל באי הארוחה החגיגית. לאחר דיון, שהיה חמים למדי סוכם:
א) ממשיכים בנוהג של קבלות שבת;
ב) בעיית הכסאות... מועברת לבירור ישיר בין מרכז המשק למרכזת ו' החרבות;
ג) הורי ילדי חוץ אוכלים יותר מוקדם. (ל')

22.4

*** מיד אחרי הפסח יבוא אלינו גרעין תנועת דרום אמריקאי המיועד להשלים את קיבוץ כרמיה. הוא ישהה אצלנו כמה חודשים עד צאתו לנח"ל.

*** הקטיף בפרדס הסחיים. הוא בוצע בלב להעזר בעבודה שכירה, הודות לקבוצת חברים שהורכבה למטרה זו בתחילתו של הקטיף.

15.5

*** מחר הבחירות להסתדרות. יכול היה להיות זה יומם הגדול של פועלי ישראל - יום שבו ניחנת להם הזכות המלאה להביע את דעתם החופשית על דרכה של ההסתדרות... אלא... לא את דעתו יביע הפועל כי אם את דעתם של הממונים עליו. הם כבר "שיכנעו" אותו בכל דרכי ה"שכנוע הדמוקרטי" הידועים... ומנגנוני דיכויים למיניהם... ומידת היעילות של אלה היא אשר תכריע במידה רבה את הקו. (י')

*** ז' באייר... בל נשכח את התאריך ה"צנוע" הזה: - שבו זינק הקיבוץ זניקה נחשונה, כ- 100 ק"מ אל מעבר ליישוב העברי - אל ארץ לא נודעת, אל אדמה ששרט דרכה בה רגל יהודית - אל לבו של הנגב - אל גבולות.

*** בצאן: "מומחים עלינו"! לפני כמה שבועות באו אלינו כמה מומחים לגידול צאן והתפעלו ממש, שבחו והלילו את עדרנו המצטיין לדבריהם, בכבשים יפים, בריאים, נקיים, גדולים ובעלי תכונות המאפיינות את הגדע האוסט המקומי. ולכן, כעת, מייצגות 12 כבשים את עדרנו בחקרונה החקלאית.

29.5

*** כוחנה: בעזרת הגרעין, האולפן וכל הכיחות דללנו ועשבנו את השטח...

*** במוסך: ציוד המכונות החקלאיות קיבל השבוע תגבורת רצינית: טרקטור זחל חדש "די-4"; קומביין "אוליבר" בעל הנעה עצמית וטנק לגרעינים... ומכסתה קטנה לגינות נוי.

*** "תל החרווה והגיל"..... עם הקמת חדר-האוכל החדש ירדנו מהתל והוא התייחס.... והנה עכשו חזרנו שוב אל התל.... אנו שוחים ונהנים בבריכת שהחיה.

מימון הבריכה - גם לו היסטוריה. הקרן הוקמה על יסוד.... שני שקי בטנים שלוקטו לאחר האסיף. מפעל לקט הבטנים שבק חיים לכל-חי, אך הרצון הסביר בעינו עמד. לאחר מכן באו הפיצויים, שחברינו קיבלו מגרמניה וגיוסי חברים.....

בערב הפתיחה התרכז מסביב ה"אגם" כל הקיבוץ עם ילדיו ואורחיו. שלל האורות הצבעוניים, המים הירקרקים, זיקוקין די נור... ההופעות המגוונות - כל אלה יצרו הרגשה עלילית. גולת הכותרת היחה, כמובן, הטבילה הקולקטיבית הראשונה.... (י')

*** בחזות עינינו בבריכה ניזכר בכל אותן בריכות, בריכות ואמות מים בהן טבל הקיבוץ במשך כל שנה קיומו:

הבריכה בפרדס ליד מחנה הקיבוץ בראשון.... הבריכה בפרדס "כספי" - פרדס השיחות והבירורים - שמשו השלמה נאותה לפעולות בידור וספורט. לפעמים גם עבדנו בו..... בית-גן - כנרת - גן העדן האבוד..... הבריכה בפרדס חזור - מראשוני המיבנים שקדמו את פנינו בעלותינו להתיישבות.... על פיתולי הטיפוס אליה ושחיית העיגול הצר בחוכה.... ולבסוף הגיע הדמן לאמר כמה מילות פרידה חמות לאותה בריכה צנועה בשיפולי הגבעה, בחוכה השתכסכו, שחו וחתרו ראשוני ילדינו.... וכל הקבוצות ההינוכיות עד היום הזה, יום חנוכת הבריכה הגדולה - פנינת הגבעה, תזוורה, הירוקה, המרעננת....

בריכה זו נחהפך ונחהפך בחוכה - כי כולי בה.

לשחיינים, הידד!!!

(לובקה)

*** על בגדי ים.... עוד לפני שנה נצנץ במוחן של מחסנאיות קודמות הרעיון, שצריך לדרוש הקצבה מיוחדת על חשבון הבריכה ולקנות בגדי ים חדשים לכל החברים.... בחקציב הרגיל היינו מגיעים להספקת בגדי ים בעוד 10 שנים.

.... אחרי נדנוד של כמה חודשים הצלחנו ממש לפני "שעת האפס" להעביר את ההחלטה הנ"ל במזכירות. כל הגורמים - עם הגזבר בראש - נגשו מיד לביצוע המשימה.... (ו' הלבשה)

בראי הילד

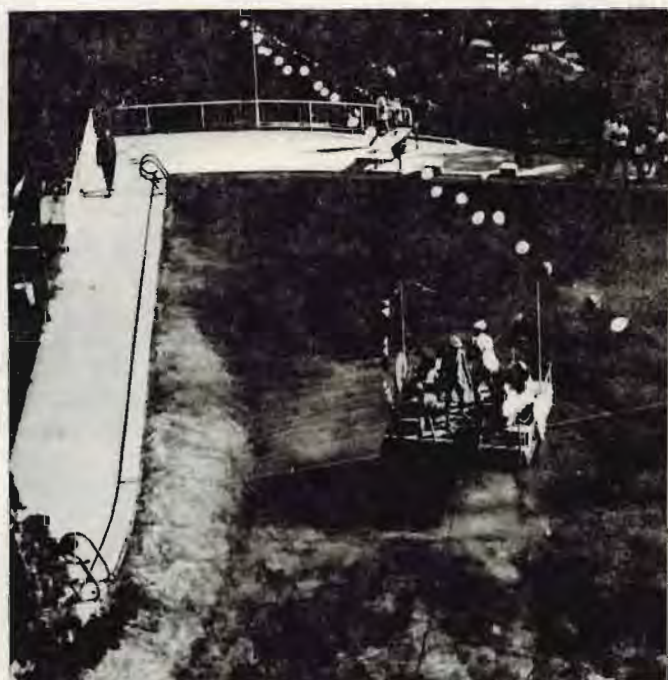
איילת: לפי דעתך, צריך היה לחת את דגל הביכורים לרפת - אך לא נתנו להם, כי ממילא מחסלים את הרפת ולא יהיה להם איפה להחזיק אותו.
יהודית: מדוע יחסלו את הרפת?
איילת: כי הרפת מבזבזת לנו הרבה כסף ועכשיו, כשאנו מבזבזים כל כך הרבה כסף על בריכת השחיה - אי אפשר להחזיק גם את הרפת!!

בריכת השחיה ב-1959. לפני שהורד צריף הספרייה.

"יחג" פתיחת בריכת השחיה: אביב 1959.

ה"בריכה הקטנה". בצד שמאל רואים את פינת ה"בגן הירוק" שאח"כ היה למזכירות.

3.7

*** שיחת הקיבוץ, אשר דנה בתביעות הפרטונליות של הקיבוץ הארצי - חשפה מתדט את בעיית היסוד של קיבוצנו: היא בעיית ההשלמה... פתרונה של הבעייה נתון בידי הקבה"א. זה שנים שאנו נדחים בלך ושוב תוך הרעפת שבחים, הצגת תביעות פרטונליות וחוסר האזנה לבעיותינו. הננו הקיבוץ היחיד בשיכבת הגיל שלנו שטרם הושלם על ידי חברת נוער שהתחנכה בתוכו. ....ההחלטה של מזכירות הועד הפועל. המוציאה אותנו מכלל מקבלי השלמה גם השנה - יש בה פגיעה חמורה אך אין בה חידוש. החלטת השיחה, המצמידה את מילוי התביעות הפרטונליות של הקבה"א לפתרון תביעותינו הנה נסיון לדעזע במשהו את שיגרת המשא ומתן. מימושה מותנה בהרבה בעמידתו הבלתי נרחעת של הקיבוץ. (דן)

*** נוף חדש בשיחת הקיבוץ: ליד שערות שיבה, קרחת ופנים חרושי קמטים - צאו ועלו בשיחת הקיבוץ פרצופים חדשים - בלוריות למיניהן, שפמים שזה עתה ראו אור עולם, עיניים יוקדות צעירות. הלא הם בני חברת "ארנים" אשר החליטה, לאחר ויכוח פורה, להצטרף לקיבוץ....

*** ההצבת משתוללת כבר ימים רבים....

17.7

*** לאחר שש שבועות חיים בקיבוץ יוצאים ה"ארנים" לצבא - חסונים ובריאים בגופם וברוחם - הן כיחידים והן כחברה.

*** הרדיו המרכזי...השאלות בענין הרדיו המרכזי הפכו לשאלות ריטוריות....האין זה קומי או טרגי-קומי, שבמשך שבועות או חודשים-המכשיר הזה עם שפע קויו ותקנותיו מלעיג אותך. מתחשק - נותן צריחה כלשהי; מתחשק - לוחש או שותק. מי האיש שאפשר לפנות אליו? איזה ועדה אחראית עליו? ....לו רק קו אחד - מתוך ארבעה - היה פועל!! הרדיו המרכזי הפך ללעב מרכזי ונדמה לי, כולנו עומדים מחוטרי אונים נגדו.... נגלה או נוהליט מי הכתובת ונדרוש חכנית קונסטרוקטיבית להבאת מקלטים במקום פקעת חוטים ששמה, משום מה, "רדיו". (אלישע)

24.7

*** במוסד החינוכי: ביום ה' עברו כיתות "שיבלים" ו"דגן" למוסד ובדה פתחנו את המוסד החדש. ההעברה נעשתה, למעשה, תחת לחץ התנאים - כי לא הכל מוכן עדיין להעברה.

*** "פרגוסון 65": קיבלנו טרקטור חדש - פרגוסון 65 - שהינו כליל השלמות מבחינת הסידורים, הפטנטים והשיכלולים....

31.7

*** מעבדה במוסד: סימננו את המיבנה וחפרנו את היסודות....

31.7 (המשך)

*** בריכת השחייה: פרקנו את צריף הספרייה והחחלנו בהעברת החומר.
(הערה: הספרייה הועברה לצריף של חדר האוכל-מטבח שעל הגבעה).

*** השיתוף בין ילדים בחברת הילדים:...הבעיה החמורה בתחום השיתוף בגיל זה היא בעיית האופניים. איך פיתרון קיבוצי לבעיה זו, אלא אם כן יספק הקיבוץ לפחות שני זוגות אופניים לכל קבוצה. כן מן ההכרח להבטיח תקציב שוטף לתיקונים ואדם מבוגר אחראי לתיקונים....

21.8

*** ביקור המחלקה לכלכלה:...לדו"ח בשתי בעיות:

- (א) מצב כוח האדם ותביעתנו להשלמה;
- (ב) סיום הלבטים הממושכים בקשר לעתיד רפת החלב;

לצערנו, בשני השטחים לא הפקנו ברכה רבה מהבירור.
בסעיף א': התבססנו על נקודות אלה -

- 1) מספר קטן של חברים - 166;
- 2) יחס חמור בין מספר החברים ומספר הילדים - 1.2 ילדים לחבר;
- 3) משק מסועף עם מפעל חרושתי גדול;
- 4) הקיפוח המתמיד במדיניות חלוקת ההשלמות;
- 5) הרכב הגילים מעורר דאגה: מתוך 166 חבר - קרוב ל- 150 בגיל 40 ומעלה;
- 6) הצורך בגוף צעיר אשר יקלוט את ילדינו הראשונים.

למעשה - קיבלו את כל הטענות האלה. דבר אחד פעוט מפריד בינינו ובין ההשלמה והוא: חוסר גופים...יהיה עלינו להאבק במוסדות המוסמכים להכריע בבעיה זו.

בסעיף השני - עתיד רפת החלב...הצטרפו החברים מהמחלקה לשוללים את המשך קיום רפת החלב - והציעו לחסלה.
בשיחה הקרובה נצביע - והפעם נחרוץ באופן סופי את גורל הענף לכאן או לכאן.

השבוע מלאו לחדר האוכל שלוש שנים.
(והוא עדיין מרעיש כחינוק - רק חקרה אקוסטית תשתיקו והיא כבר בזרז).

*** מיכלית התערובת מורכבת כבר על הקומנדק. היא הצליחה לפרוק מטען של תערובת כמעט בלי תקלות. המחטנאים לא יזדקקו עוד לנדיבותם של טרקטוריסטים למיניהם. (מולי)

*** קבוצת "דגן" צועדת קדימה. אך נכנסו למוסד וכבר נטלו לידיהם את עבודת משק המוסד. הקבוצות הבוגרות יצאו לחופש וכל העול מוטל על צווארם... המלאכה נעשית ברצון, במרץ ובעליזות....

גלגולה של החלטה - מתוך ספר הפרוטוקולים
(על עתידה של רפת החלב)

1. לאחר דיון בשיחת קיבוץ 6.6.59
ההצבעה הייתה:

- 14 בעד חיטול רפת החלב -
  - 12 בעד המשך קיום רפת החלב -
- דן (המזכיר): "הצבעה זו מהייבט דיון נוסף".

2. ב- 13.6 התקיים דיון נוסף ובהצבעה:

- 19 בעד חיטול -
- 19 בעד קיום -

3. ב- 21.8 התקיים הדיון הסופי ותוצאות ההצבעה היו:

- 36 בעד חיטול -
- 20 בעד קיום -

הוחלט לחסל את רפת החלב

4.9

*** בלול.... ברור היה, שיש לחפש דרכים חדשות. ההצעה של אלי להפוך את הלול לבית אימון לגידול לבשר התקבלה כמעט פה אחד בין עובדי הלול וגם ועדת המשק. הכריעה העובדה, שאנחנו מצליחים יפה בגידול לבשר בניגוד לגידול לביצים.... (רבקה פ')

*** החוג הדרמטי יציג בשבועות הקרובים בפני הקיבוץ את המחזה של ש' אוקייסי "יונו והטווס". עבודה רבה הושקעה עד כה בחזרות, קריאה ומשחק.... בכוונתנו להציג את ההצגה הראשונה רק בפני הקיבוץ והצגה שנייה לקיבוצי הסביבה ומוזמנים מהמועצה האזורית.

18.9

*** כונתנה: החל אסיף הכונתנה. עוד מוקדם להתנבא על היבול, אבל תוצאות המדידות הראשונות משביעות רצון.
הבעיה העיקרית היא האסיף. ענין הקטפת לא הסתדר השנה ויהיה הכרח להאבק עם המשימה בידיים. בינתיים גוייסו למבצע ילדים, גרעין ואולפן. היום עברו גם החברים את שבילת האש ואנו תקווה שכרגיל, גם הפעם, נצא מהמאבק וידינו על העליונה....

*** בצאן מסתיימת עונת החליבה. התוצאות מעודדות מאד.... נרכשה מכונת חליבה אשר תותקן לקראת העונה הבאה - אמנם בלי במה מסתובבת, אבל בכל זאת - התקדמה.

18.9 (המשך)

*** ברפת: החלטת הקיבוץ על חיסול רפת החלב התחילה כבר להתבצע....

2.10

*** בתחום התרבות: בלי ספק אחד ההישגים הרציניים של השנה - קיום קבלות השבת.

קיימנו, בלי יוצא מן הכלל, את הארוחה המשותפת עם פתיחה חגיגית. יצרנו דפוסים ראשוניים ובוודאי יש לשפר ולגוון. אך הוכחנו שאפשר לקיים את קבלות השבת בכל עונות השנה עם כל הקשיים הכרוכים בדבר. רכשנו ציוד מתאים שמאפשר שבת אחים גם יחד את כל החברים עם אורחיהם....

השתלמות: ....בשטח זה נכשלנו כשלוך חרוץ.... החוגים הרעיוניים לא משכו הרבה חברים - אך לי נראה, שהקיבוץ - או מוסדותיו - לא דאגו להכין מספיק חברים שירכזו את החוגים. יש זלזול מסויים בשטח זה וגם השנה לא קידמנו את העניין....

מוסדות תרבות: הגיע הזמן לזעוק את זעקה חדר הקריאה.... יש לחשוב על חדר מסודר שיוכל לשמש למטרה זו. (טובה ב')

לשנה טובה!

רחל ל': שואלת את ילדי הגן מה הדברים השמחים שאנחנו מחכים להם כל השנה.
חמר נחתומי: נסיעה לאמריקה!

*** במוסד: ב- 6 לחודש ספטמבר פתחנו את שנת הלימודים הראשונה במוסד החינוכי החדש.... אם כי המוסד נמצא עדיין חשוף מירק ועצים - הרי אט-אט מתמלא חיים וכל יום מביא איתו את חידושו.

9.10

*** באר א': הבאר בבית היא מקור צרות לכל אלה העוסקים בה, והעוסקים בה רביה מאין ספור: החצרן, כל שומרי הלילה, עובדי המטבח, המכבסה, ילדי המוסד, ולפעמים אנשי הענפים....
כמובן, כאשר כל כך הרבה ידיים עוסקות בחפץ אחד - הרי הצרות מרובות ובלבול המוח ללא שיעור. לאחר חיפושים שנמשכו הרבה זמן נמצא גואל בדמותו של חיים טל ולהווי ידוע לכל הנזקקים למים מבאר זו - שיש בעל בית עכשיו ואין להניע את הבאר בלי לבוא בדברים איתו.

*** בשלחין: ממשיכים בקטיף הכותנה (בידיים) - העבודה מתקדמת בעצלתיים והמשלוחים מפגרים עוד יותר. השבת נארח כ- 60 נערים מ"כנות" ונקווה לקדם ע"י זה קצת את המבצע.

*** בפלחה: חסרים עובדים. אנו מפגרים מאד בהכנת השטחים למרות שיש ברשותנו הציוד הדרוש.

כך זה התחיל

22.10.59

לכבוד,

"צח" - אגודה הקלאיח שיתופית לאיוד, איזור יואב

הנדון: קטפת כותנה

ה.נ.

הריני להודיעכם בזה כי הננו מתכוונים לזרוע השנה
240 דונם כותנה.

תכניתנו זו אפשרית לביצוע רק בתנאי שתעמיד לרשותנו
קטפת - כי בכוחות העבודה העצמיים אין באפשרותנו לבצע
את הקטיף.

כפי שוודאי ברור לכם, קיימת כעת בעייה רצינית של
מבחר גידולים לאור הירידה בכדאיות של חלק גדול מגידולי
השדה. לכן אנו רואים בגידול הכותנה אחת האפשרויות לשמור
על רווחיות המשק ואנו מבקשים מכם לעשות הכל למען לאפשר
לנו ביצוע המשימה.

בברכה,

אלי נדיב, רכז המשק

23.10

*** נסיעות לחו"ל: שיחת הקיבוץ האחרונה הבליטה פעם נוספת, כי יש לקבוע
סופית את עמדתו של הקיבוץ לגבי הנסיעות לביקורים בחו"ל. הקביעה
הקודמת, אשר אומרת כי יש להתייחס לכל תביעה כשלעצמה - הכניסתנו
למבוך, אשר אנו רק מחלבטים ומתחבטים בו וברצון ושלא ברצון מחליטים
החלטות אשר אין אנו שלמים איתן. כל החלטה יוצרת תקדים ותקדים נערם
על גבי תקדימצי"ק ומדי פעם מגדל התקדימים - המחוסר כל יסוד של
החלטה עקרונית - מתמוטט ודופק לנו על הראש.

שלא בקשר לנסיעה מסויימת, חייבת ועדת החברים להביא בפני הקיבוץ
מערכת עקרונות המבוססים הן על ההגיון הקיבוצי הכללי, הן על הלכי הרוח
המנשבים בחצרנו והן על האפשרויות המשקיות שלנו... כל קביעה - ותהא
אשר תהא - שתוכרע על ידי מרבית החברים, תהיה יותר טובה
מאנרכיה השוררת עד היום; חמוע ציניות והמנעויות (בהצבעה). (ב')

*** (מתוך "פני שבת נקבלה"): עמדה לו זכותו של החוג הדרמטי וקנה עולמו
בסערה. אי מי האמין... שביום ו' יוצג כך המחזה? אמנם ההצגה הראשונה
נישאת על גלי ההפתעה, ההשתוממות והסלחנות הראשונים. ההצגה השניה -
ניגוד גמור: קרירות, קהל מאופק, התבלטות השגיאות והליקויים.
ההצגה השלישית - מלוא ההישג והתמורה על המתח והמאמץ. (לובקה)

*** הבחירות לכנסת: נשארו עוד 10 ימים עד לבחירות. עד עתה המאמץ הכללי
של הקיבוץ במילחמת הבחירות הוא מתחת ליכולתו.....
לחברי הקיבוץ, אשר נצחון מפ"ם חשוב להם - יאמר: הבה נחגיגים בשבוע
האחרון לפעולה. למען הבחירות אנו מוגבלים באמצעים. אין לנו קרן

23.10 (המשך):

(הבחירות לכנסת - המשך)

בחירות כזו של מפא"י ואיך אנו יכולים להשתמש בשיטת התעמולה של "חירות" ומפלגות הדומות לה. הנשק היעיל ביותר שלנו הוא ההסבר האישי והשכנוע... (הלוי)

המוסד החינוכי - עובדה!

***

יום גדוש ומלא חוויות היה יום ה' 15.10, למוסד החינוכי ולקיבוץ. לפנות ערב התאסף הקיבוץ להנחת אבן הפינה למעבדה אשר נבנית מתרומותיו והתרמותיו של ידידנו יוסף מורגנשטרן... ובערב - מסיבה לחנוכת המוסד. בלי יומרות רבות הציגו נערות ונערי המוסד את הישגיהם במוזיקה ובחברות הגוף... .

30.10

*** עונת הרחצה הראשונה בבריכת השחיה הסתיימה... להתראות בשנה הבאה בבריכה עטורת דשאים, עוטה צמחיית נוי מגוונת, ספסלי מרגוע מוצלים, פסלים ופסלוניים מרהיבי עין.

13.11

*** בחירות: ובכך - לאחר הכל. המצביעים הצביעו, המונים ספרו, הפרשנים פרשו. התוצאה: הפתעה רבתי וטיכומה - חיוב ושליה כאחד. נהדפה התקפת הימין וירד כוחם המשולב של "חירות" וה"ציונים הכלליים". נצחון מפא"י מייצב שלטונה. השמאל הפועלי בכללותו - פחת משקלו. מפ"ם שמרה על מעמדה. היא הכפילה קולותיה ביישוב הערבי. היא נחלה כמה נצחונות מקומיים רציניים כגון, באר-שבע. היו גם אכזבות וכשלונות... אבל בסיכום יצאנו מהמערכה וידינו על העליונה. לא שיכורי נצחון אך גם לא מדוכדכי מפלה. ומה שלא יהיה דמות הממשלה - איתנו או בלעדנו - נחתור למצוי היש ונישא דגל האלטרנטיבה ההיסטורית למפא"י. (ל')

*** "ארנבים" - בעברכם את שלב הטירונות ובהפליגכם לשלבים הבאים - מלווה אתכם ברכת ביתכם!!

*** במסיבה צנועה נפרדו חברי הקיבוץ מידידנו יוסף מורגנשטרן.

*** בשלחין: בוצע יישור של 3 חלקות מדרום לקיבוץ וחפירת 2 תעלות ניקוז בתוכם... המטרה לאפשר עיבוד השטחים גם בעונות גשומות.

*** מחלת הפה והטלפיים: המחלה עברה מאיזור הצפון לאזורנו. היא מאיימת בכל חומרתה. יש להתייחס במלוא הרצינות להוראות ההסגר.

מפ"י הטף

בשבת לפני הבחירות התגייס הקיבוץ לעבודה.
הילדים, כמובן, כביום חול התלבשו בבגדי
עבודה - אך הזכר עורר את התמרמרותם.
להוגעת הרוחות הסבירה גליה: "אני יודעת -
זה הכל בגלל ה"מ" הדו!"

11.12

*** חדר הקיבוץ בת"א מוכן לקבל פני חברים. אמנם, טרם השלמנו את כל
הסידורים.... עלינו למנות אחראי ולעבד תקנון להדרכת חברים. היות
והחדר נמצא בתוך דירה של משפחה - דבר זה חשוב עד מאד....

18.12

*** הצעה לרכישת מקלטי רדיו: ההצעה הוגשה על ידי ו' שיחוף ובקרוב תובא
להכרעת שיחת הקיבוץ.
(א) המטרה: רכישה כ- 80 מקלטים במשך 3 שנים;
(ב) מימון: כשליש מהסכום יכוסה על ידי גיוסים של החברים. כל חבר יתן
4 ימי גיוס במשך 3 השנים. יתרת הסכום מכוסה על ידי הקיבוץ
במשך השנתיים הבאות;
(ג) אין הוועדה תומכת בקבלת מקלטים כמתנה על ידי החברים. הכוונה
לשמור על השיוויון ולכן המטרה היא לרכוש מקלט אחיד וע"י כך להקל
על התחזוקה;
(ד) לאחר סיום המפעל ישרת הרדיו המרכזי את המוסד והגופים הזמניים.
(אלישע)

(מתוך ספר הפרוטוקולים 26.12.59)

"הוחלט על הקמת חפקיד מינהלי של מרכז כללי
של בית החרושת "אמץ".

***

*** על מה דנו בשיחות הקיבוץ בשנה שבין 23.5.59 - 25.6.60?

פעם	1	אורחים לפסח - חינוך - כולל מוסד, מורים	2 פעמים	הרדיו המרכזי - עניינים פרטוגליים, מינויים, ערעורים
"	14	-	"	25
"	1	-	"	4
"	1	-	"	10
		תופרת שכירה		בנייה
		רכב ותחבורה		קבלה למועמדות, חברות; עזיבות

(דיונים בשיחות קיבוץ - המשך)

פעם	1	-	עזרת הורים	פעם	6	-	מידע כללי
"	4	-	הקבה"א, שליחות	"	3	-	מידע פוליטי
"	7	-	ענייני משק וחקציבים	"	5	-	מידע הקבה"א וכללי
"	1	-	כלבים וחתולים	"	4	-	תרבות והשתלמות
"	2	-	יום הילד	"	10	-	ענייני עבודה, גיוסים-
"	2	-	"ארנים"	"	1	-	ענייני שיכון
"	1	-	בויכת השחיה	"	3	-	"חרמשים" בחזרת הביתה-
"	3	-	עתיד הרפת	"	3	-	נסיעות לחו"ל וחופש
"	1	-	הסגר-פה וטלפון	"	6	-	מפ"ם ופוליטיקה

1.1

*** המזכירות החליטה שמקבלים, עקרונית, תכנית רכישה של 80 מקלטים תוך 3 שנים.

*** בצאן: התחלנו להשתמש במכונת החליבה.

*** בשלחין: הנסיון בכותנה על שטח של 60 דונם נחץ לנו את האפשרות ללמוד את הבעיות של גידול זה... קטפנו 360 ק"ג/דונם. ברור לנו שלא נוכל לגדל כותנה בקטיף ידיים. גם השנה, בשטח קטן, היו בעיות רבות ועברנו בימי עבודה על המקובל. רוב הקטיף בוצע על ידי חברי האולפן, אנשים שאין להם שום נסיון בעבודה חקלאית. לעונה הבאה יש תכנית להרחיב את שטח הכותנה ל- 200 דונם ומקווים לקטוף בקטפת בשיתוף עם משקי מועצת "יואב". (שלמה ב')

8.1

*** בלי דקדוקים של טקס פתחה רות ט' את "טבריה בבית". החבריה מחממים את עצמותיהם היבשות ו"בעד זה" מקבלים הבראות. מצב רוחם של חשעת המתרחצים הוא לעילא ולעילא. מתכוונים להרחיב את החוג עד שני מניינים....

15.1

*** "עומרים" בדרך לקן השומר הצעיר... עוד קבוצה של ילדינו צועדת את ראשוני צעדיה בדרכי הוריהם. עוד גת מבנותינו תדריכס אל השומר הצעיר - והשושרת מתחשלת!!

*** מקלטי רדיו: בשיחת הקיבוץ (בהצבעה של 30 נגד 21) לא התקבלה הצעת ו' שיתוף בקשר להכישת מקלטים - והוחלט להמשיך ולקיים את הרדיו המרכזי.

22.1

*** כל עדר הבקר חוסן בפני מחלת הפה והטלפיים, כעבור שבועיים יוסר ההסגר.

*** לאחר תקלה קטנה התחילו לצקת את אסט התבואה ב"תבנית מתרוממת" .... במשך מספר ימים מועט נוצק, ממש לנגד עינינו במהירות מסחררת, המיבנה הגדול הזה כשמסביבנו כנמלים רוחשות - עובדי מחלקת הבנייה. האסט יאפשר לקבל את היבול בתפוזות מבלי להזיע בסחיבת שקים ובלי להוציא סכומים מיותרים על קנייתם.... מחזור האיחסון באסט יהיה כ- 600 טון, מהם כ- 100 טון גרעינים המיועדים למכירה שלא בעונת הקציר. .... אין ספק, שהקמת האסט תהווה מיפנה רציני באירגון המשק החקלאי שלנו. יעלמו המראות הבלתי מעודדים של ערמות שקים פזורות ברחבי החצר, מופקרים לשמש, רוח, נברנים וצפורים.... באסט יישמר כל גרגיר ואז יהיה לו גם הערך וגם התמורה הממשיים להם אנו מצפים. (מתוך דבריהם של: מולי - המחסנאי; אלי - רכז המשק וג'ורא - הגזבר לשעבר).

20.1

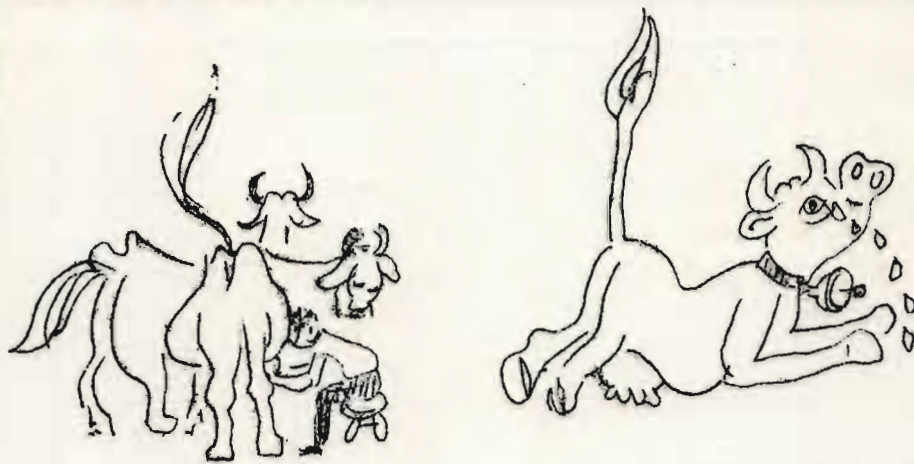
*** ברדיו המרכזי: ביום ב' שודרה הקלטת הרצאתה של מרים רות. ביום ג' שודרה הרצאתו של יוסף ארנון.

*** אתמול הופעלה לראשונה העגלה החמה בחדר האוכל. העגלה משוכללת ולה 3 ברדים: לתה, קפה וחלב.

*** בשבועות האחרונים עסקה ו' החינוך ומועצת המטפלות בליבוך בעיית ביקור הבוקר בבתי הילדים.... מרבית החברים סברו שביקור ההורה בשעות הבוקר, כדבר פחות או יותר קבוע, הינו צורך חיוני לילד עד גיל שנתיים.... עלי לציין, שביקורים אלה - החל מהחודש התשיעי לחיי הילד - נעשים על השבון זמנני החופשי של ההורים. החלטה זו אמנם כאילו חדשה - אבל הנוהג המוטכס היה קיים כבר זמן רב. לאחרונה שובש נוהג זה מאד. עקבנו אחר ההתפתחות מקרוב. על כן, לא יכולנו להשאר אישיים לתביעת מדור הגיל הרך (של הקבה"א) להסדיר בעייה זו. (מלוינה)

5.2

*** בו' השיתוף: לא פעם שומעים טברה מפי החברים, כי תפקידי ו' השיתוף הצטמקו עד כדי כך שהגיע הזמן להעביר את הפעולות שלה לידי ועדות קיימות אחרות. בחקופת פעילותה הקצרה של הוועדה הנוכחית הגעתי למסקנה הפוכה מזה. אך ברור לי, שיש צורך דחוף לצקת תוכן חדש בדפוסים הקיימים, אשר במידה רבה התישנו או שניתנים לפירושים כה שונים ומנוגדים.... עד כי במקום להיות מוסר הדואג לצרכי החברים - נחשבת ועדה זו למין "מחלקת ביטחון", שעליה לשמור על טוהר מצפונם של חברים-להחרים, לאסור וכו'.... בכדי שהוועדה תוכל למלא את תפקידה - והוא: דאגה לחבר - חייב הקיבוץ להקדיש יתר חשומת לב לשטח זה ולהחליט על שיטות עבודה של הוועדה וכמובן להקדיש אמצעים נאותים למטרה זו.... (אלישע)

החליבה האחרונה!!!!

בשעה 0600 7.2.60

אנא - צרפו דמעותיכם לדמעותינו.....

12.2

*** ברפת: נמכרו פירות החלב האחרונות ובזה חוסלה רפת החלב!!!!

*** ו' העבודה מוסרת: לכל החברים אשר לא ניצלו את החופשה מהשנה הקודמת - הזדרזו לקבל חופשתכם עד סוף פברואר, פן תאחרו את המועד וחופשתכם תפרח כיונה צחורה ואיננה! אחרי פברואר תבוטלנה כל החופשות הישנות ותאלצו להסתפק בחופשה משנה זו בלבד.

19.2

*** בעיות שיכון: בשיחת הקיבוץ נסב הדיון בעיקרו על שיכון החברים הבודדים. התבטאו מספר חברים אשר רובם תבע כי תנאי השיכון של בודדים ישתוו לאלה של משפחות. בין היתר היתה גם הצעה שהחברים הבודדים יקבלו שיכון אשר תנאי הנוחיות בו יהיו שווים - אך שטח החדר יהיה קטן יותר. השיחה התליטה:

- א. דין החבר הבודד כדין משפחה. תורו של הבודד לשיכון ייקבע לפי נוהג הוועד המקובל וזכותו לשיכון שווה בשיטתו לזה של משפחה.
- ב. בכל בניין של 4 חדרים לא יכללו יותר מאשר 2 חברים בודדים.

*** נרכשו אופניים לכיתות היסוד: זוג לכל כיתה. הם ישמשו רק את כיתות היסוד ולא יעברו איתם לכיתות הגבוהות. בשעות הביילוי הומה "אוטוסטרדת האופניים" השביל לשיכון הוותיקים (הואשון) מהמתאמנים המאושרים. בכל כיתה תלויה רשימת ה"תור" והחברה לומדים לעלות ולרדת, נוסעים בלי ידיים, מקיימים פגישות מענינות עם הקרקע, שוקעים בבעיות של פנצ'ריס, רמות, פדלים ומעצורים....

26.2

*** שבוע גדוש תרבות היה השבוע הזה, אשר היה בסימן ימי עיון לספרות. ערב ערב התמלא חדר האוכל חבריט, אשר בהקשבה דרוכה ולמרות העייפות האזינו להרצאות וגם שיתפו עצמם בהעמדת שאלות ובהבעת דעה....

4.3

*** בפלוזה: נחרץ גורלם של השדות!! אפסה כל תקווה. הבצורת היא מוחלטת. מתוך 3300 דונם שנזרעו, אנו משקים כ- 500 דונם וכל היתר נדונים לכלייה.

11.3

*** בעבודה: 30 בחורי הנח"ל יוצאים לתקופת אימונים.... ולפנינו עוד קטיף 8500 ארגזי שמוטי....

סוכם בשיחת הקיבוץ:

- א) מארגנים גיוס במתכונת של שעות עבודה כל יום; מהן: שעה ע"ח העבודה ושעתיים גיוס אחרי העבודה;
- ב) התקבלה הצעת ו' העבודה על העברת חברים מהשירותים לחצי יום עבודה - כל יום בפרדם;
- ג) מקבלים מספר עובדים שכירים להשקיה בפרדם עד שוב הנח"ל.

הגיוס לפרדם: ההענות של החברים היא למעלה מהמשוער. (ואכן יש להחדיד להכרזה שהחברים איבת "חיות טורפות" וכאשר נתבע מהם מאמץ למטרה חיונית אפשר, וגם אפשר להפיק מהם את מלוא ההתנדבות ואפילו "למעלה מהמשוער". הוועדות רק צריכות לחוש מתי אפשר לתבוע זאת וכיצד לעשות זאת).

יש לציין במיוחד את היענות המתפרה וגינות הנוי אשר עמדו בכל ההתחייבויות. הרושם הוא, שנוסף לביצוע הקטיף נהנו החברים מעצם העבודה והגיוס בצותא.

נוסף לחברים התגייסו גם בני המוסד. (וגם הם, כהוריהם, בלי תביעה מלמעלה אלא מחוך תחושת-מצב בריאה וטבעית של ילדי קיבוץ.... בעקבות אחיהם הנוברים הלכו גם ילדי "עומר"... החליטו לוותר על טיול טבע ובמשך שעה ורבע קטפו 35 חיבות.... (צבי ה')

*** קבלת שבת: ילדי כיתות היסוד הסבו עם הקיבוץ לקבלת השבת. הנוהג להזמין מדי פעם חלקים שונים של האוכלוסייה מוסיף למסורת הנבנית טעם וחק: פעם אולפן, פעם נח"ל, "ארגנים", המוסד, ועתה הצעירים בחבורה - כיתות היסוד.

.... קבלת השבת הולכת ומשתכללת והשראתה חורגת מתחום ההשפעה של החברים ומתפשטת גם לתחומי ילדינו ובזה גדל ערכה גם מבהינת חינוכית.

*** ענייני מיט: בעיית המים הולכת ומחריפה. מינהל המים מקצף בהקצבות ומאידך - חוסר המשקעים מחייב אותנו להשקות יותר.... זה מחייב אותנו להשקיע מחשבה ותיכנון בניצול המים העומדים לרשותנו באופן היעיל והחסכוני ביותר. אנו מטפלים בפיתרון לניצול מי הביוב.... (אלי)

בניית האסס בעזרת ה"תבנית המתרוממת".
למטה-ארגזי חפ"א לאחר חיטוי.

חדר האוכל כשהיה בעל אגף אחד בלבד.
בערך ב-1960

גבעת המוסד ב-1960. בצד שמאל-המעכדה.
מאז התרוספו כמה עצים.

גיוס לקטיף כותנה בקצוות השרה.
בערך 1962.

25.3

*** (מתוך מכתב מהמח' לכלכלה וכו' ל הקב"א)

22.3.60

לקיבוץ הצור,
ח.י.

לפי הסיכומים שהעברתם אלינו על מצבכם הכספי - משקי, הגיע פער המימון שלכם - על אף כספי ה"קונברסיה" שהוזרמו אליכם - לסכום גדול מאד. הריבית מהווה 13.5% מכלל ההכנסה. שיעור רבית זה מהווה את המכשול העיקרי לרנטאביליות המשק.... לא תגיעו להבראה כספית, ובעקבותיה להבראה משקית, אלא אם תקבלו החלטה נחרצת לא לבצע שום השקעה אלא אם מובטח לה מימון מתאים מלא.

לא נוכל לטפל בכם במוסדות ולא נוכל להגיש לכם שום עזרה כספית, אלא אם תחייבו לא לבצע כל השקעה העולה על 1000 ל"י - אלא אם תאושר על ידינו אישור מוקדם.... הננו מבקשים מכם להביא את מכתבנו זה לדיון בשיחת הקיבוץ ולהעביר לנו את החלטתכם בעניין זה.

בב"ח,
שלמה רוזן

11.4 פסח, תש"ך

*** (מתוך ההקראה לפני הסדר): מעגלות מעגלות נשב בסדר הפסח, איתנו אורחינו והורינו. איתנו "ארנים", במידה וניתן הדבר ללובשי חגור. איתנו קבוצת "מעין" הרכיבים בשנים וזה להם סדר פסח ראשון עם הקיבוץ כולו. איתנו "שחף" ו"סלע", נושאי "אלומה" ו"עומר" הניצבים על סף המעבר; "דגן", "ארז" ו"שיבליים" - על צהלת הנעורים ו"אילה" עם חותם הרצינות והבגרות של בני תשחורת....

בפסח זה הננו נפרדים משם של קבוצה. אכן, משם, אבל לא מנושאינו. נכון, "חרמשים" - מגיע הזמן.... ואשוני בנינו הופכים לצעירי חברינו... (לובקה)

*** ה"חרמשים" מחחילים להתערות בחצור. חדריהם בצריפון שעל יד השקמה ובצריף בן חמשת החדרים, שהופגד על ידי הטור המצרי. הם מסודרים בטוב טעם. בעברך - יכבדוך בעוגה ויציגו בפניך את משכנם החדש.

*** הפקעת קרקע: "שכנינו" מחנכלים לשטחי הקבע שלנו ומתעתדים להפקיע כ- 500 דונם מהאדמות הגובלות ב"שדה".... כל הפעולות למניעת הגזירה עלו בתוהו ועתה אנו משתדלים להשיג את הסכמת המוסדות לפיצוי בשטחים אחרים.

*** שעות עבודה בקיץ: הנוהג הקיים של 9 שעות עבודה בקיץ - רבו המערערים עליו. התקרב זמן המעבר ל- 9 שעות וקויים דיון במזכירות. המערערים על 9 שעות כפרו בייעילות השעה התשיעית מבחינת פרוץ העבודה.... היו חברים שאמרו: "נכון, קשה לראות את היעילות ב- 9 שעות, אך מה יאמרו הגויים?" כל קיבוצי השומר הצעיר, פרט לאחד, עובדים 9 שעות - ואנו עם מצבנו המשקי ה"מזהיר" נהיה יוצאים מהכלל? אנו נבקש תמיכות והלוואות ואילו בביתנו נגשים השיגים סוציאליים שלא ככולח?!
בנקודה זו נשמעה קולה של נציגת המיו היפה והלא כל כך חלש: "אם הבחורים יעבדו 8 שעות - הרי שמגיע לבחורות 7. שכן מיהו הנושא

במתיחות הבילוי, ניקוי החדר, הכביסה הפרטית וכיוצא בזה?"
וגם נאמר: ספק אם יש יעילות ב- 9 שעות עבודה וספק אם יכללו את כל
מקומות העבודה - אבל, התנועה הקיבוצית על כל זרמיה קיבלה על עצמה
את חוקת העבודה ולא נוכל לפרוש מן הציבור. תקנון העבודה אומר -
9 שעות קיץ. נעבוד לפיו.

הוחלט: עובדים לפי התקנון - 9 שעות.

המחסן מוריד

***

כידוע, מוניה ואני הפסקנו את עבודתנו לתקופת מה במחסן הקטן ובמחסן
התערובת. ובהגיע מיט עד נפש... קם מולי והזעיק את משפחתו להצלת
המצב: את לאה הפקיד על המחסן הקטן; את עקיבא יאורן במחסן
התערובת, וראובן - אשר אך זה מלאו לו שש שנים - נקבע לפקח ראשי,
והעניינים דופקים כרגיל... הידד למשפחת ורדי!!!
(בנימין ש')

22.4 פ ס ח

*** מדי שנה משתכללת מסכת הסדר. הסדר מהווה את השיא והריכוז של המאמץ
האמנותי והחברתי של הקיבוץ על כל שכבותיו.....

13.5

*** דילול כותנה: שיירה של טרקטורים ופלטפורמות עמוסות ב- 50 חברים
וכ- 70 ילדים פשטה על שדה הכותנה לדילול השתילים. תוך שעתיים
דיללו כ- 50 דונם, כמה עשרות ארטיקים, סוכריות על מקל ושוקולד -
ותוך מצב רוח מרומם, גבות כואבים ושרירים מתוחים, חזרו בצהלה הביתה.

*** קרקע: בישיבת הוועדה המבצעת מטעם הקרן הקיימת, הסוכנות, מוסדות
צה"ל ובהשתתפותנו - סוכס סופית לנגוס משטחינו חלקה גדולה של 300 ד"ר...
בלית ברירה נאלצנו לקבל את הגזירה הזאת.
אנו... תובעים תוספת משטחי "פישמן" ("ע"י פרדס "אלה). לשם קידום
תביעתנו זו נפגש בקרוב עם יוסף וייץ מהנהלת הקרן הקיימת... (אלי)

20.5

*** הוחלט בשיחת הקיבוץ, ברוב גדול, על יום עבודה של 8 שעות במשך כל
השנה.

27.5

*** במוסד: "לגיבוש סגנון חיים שומרי...". ... והגיעו ימי המסיך
והחרושות המתח בלימודים ובחיי חברה - וקפצו בראש החור החברמנים
שבחבורה. "נעשה שמח! מה יש?" היו שאמרו שלא כדאי, שלא נכון לנהוג
כך - אך נדמה היה שהגבורה מחייבת לפרוץ - ויפרצו.
מה פרצו? דלת? ערכי תנועה? נוהגים מוסכמים?...
הקיבוץ תבע עונש. עונש מידי. חמור. ושיפסק הדבר. והמחנכים
ומוסדות הקן היו חייבים לבחור בדרך ארוכה, בונה.
..... דרך העונש קצרה - האמנם מבטיחה?!

27.5 (המשך)

*** במוסד (המשך)

בירורים אישיים, בירורים בחוץ הנהגת הקו - כל זה קדם לאספה הכללית של הקץ. ובאספה, לראשונה ראינו לפנינו קץ עם מעל ל- 80 חניכים וארבע מדריכים שצמחו כבר מתוכו. קץ הנאבק על דמותו. השיחה הייתה וציניח, כנה ונוקבת
...גדוד "דביר" (ארז ושיבלים) אשר עמד כנאשם בפני אספת הקץ - בה הוחלט על דחיית הענקת סמל השכבה לתקופת מבחן מסויימת - זכה להיות הראשון למאבק על עיצוב דמותה של חברה שומריה. הידע להוציא מתוך מעוז?..... (שרה אשל)

3.6

*** כלבים: עם ריבוי הכלבים המשוטטים בחצר - נמסרה הודעה (איום) כי כלבים משוטטים אשר לא יהיו קשורים ברצועה למקומם - יישמדו ויחוסלו אפילו בלי שיחת קיבוץ!! (היימצא מי שהוא אשר יערוך סטטיסטיקה ויוכיח כי ככל שמאיימים יותר - בה במידה גדל מספר הכלבים בחצר?)

*** צמצומים: עקב הבצורת הובאה לשיחה, על ידי אלי, הצעה ו' המשק לצמצם את תקציב ההספקה לחברים..... ההצעה התקבלה בכללותה מבלי להכנס לפרטים.

*** תפ"א: עד היום הוצאנה כ- 21 דונם ב- 3 גיוסיות. הגיוסטים מתקיימים לפי התכנית ויש לציין כי כמעט אין תקלות באי הופעת המתגייסים.... גם בקבוצת המיון ההספק טוב מאד: כ" 20 שוך ליום מיון. (שלמה ב')

17.6

*** על מקור המימון לבריכת השחיה: כמקור מימון להקמת בריכת השחיה שמשו הכספים שהתקבלו כפיצויים אישיים (מגרמניה). ההספיקו הכספים שנתקבלו עד עתה? לא ולא. עד היום קיבלו חברינו 40,000 ל"ב.... בעזרת הכספים שיתקבלו עוד - נכסה את כל ההוצאות של הקמת הבריכה.... (גיורא ב.י.)

*** זוג חדרים, שהוסרה ביניהם המחיצה שוכנים בין כאב שיניים למזכירות - והמוצע בהם: צרי לכל הולכי שחות, כואבי גב ומוחן ומגדלי פימה עלי כרט. אכן, תפשתם!! הכוונה, באמת, לחדר ההתעמלות האורטופדית של רוח קצירי....

8.7

*** (מתוך הוראת היום למפקד סיום הטנה במוסד): "...הדבר הגדול ביותר המסחבר בלימודינו הוא הזהות וההזדהות בינם לביין התכנית הרעיונית-תנועתית ולכן התחלנו ואנו מסיימים את שנת הלימודים במיפקד הקץ. ....אנו מנצלים את ההזדמנות של מפקד זה להענקת סמלי הצופים לגדוד "דביר" אחרי תקופת מבחן קשה, בה עשה הגדוד מאמצים גדולים בכל השטחים בכדי להוכיח כי חבריו ראויים לכך...."

חזק ואמץ, הנהגת הקץ!

8.7 (המשך)

*** ובערב - גולת הכותרת: פרי כל המאמצים אשר נשאבו, נדלו ונסחטו בשבועות האחרונים, ערב, ערב, על הדשא הוקמה לפנינו עיר ימי הביניים - על צריחה, חומותיה, בתי הסדנא וכיכרה המרכזי ובעיקר - עמה הרוויי בלהס החירות. בחן וברעננות, תוך שילוב שירה, נגינה וריקודים - העל בפנינו בנות המוסד ובניו את "השליט והמשורר".....

*** ובפלתה: בעיית העובדים - שיטת ריכוז המכונות החקלאיות על ידי דוד בר הביאה מספר הישגים נכבדים: חלוקת מכונות בין הענפים, הכנת כלים למפוע וקטר יותר נוח עם המוסך. מגרעתה - בדמיונה לחנה טרקטורים של הסוכנות בו העובד אינו מתעניין בענף, אלא רק בביצוע עבודתו היום-יומית. אי יציבות החברים שעבדו השנה במכונות אומרת דרשני. למעשה, מתוך חיפוש אחר הרנסבילי - הגענו למצב פרדוכסלי בו העובדים הקבועים ביותר הם השכירים - ובן שלנו, אשר מטרחנו לקשרו לענף, עובד בכל מיני עבודות....

יש שתי אפשרויות לתיקון המצב: (1) איחוד הפלחה והשלחין עם צוות עובדים קבוע; (2) הצבת מספר חברים קבועים לפלחה....

(מתוך "הד המוסד" 1960)

מה דעתך על סגנון חיים

..... ערכנו משאל מקיף למדי על שאלות סגנון החיים שלנו....

פזמונים לועזיים ותזמורות ג'ז: רוב החברה נוהג להאזין לתכניות אלה רק לפעמים. מעוט קטן מאזין באופן קוע וישנם שבכלל איך מאזינים להם....

עיסוק בזמן הפנוי: ...מעל לכל מוקדש הזמן הפנוי לקריאה חופשית: יותר משני שלישי מתלמידי המוסד קוראים לפחות 2-3 ספרים לחודש - מתוך לקריאה הצמודה ללימודים.... הרוב המכריע (3/4) קורא ספרות יפה ומיעוט - מדע פופולרי..

יחסי בנים-בנות: בקב' "אילה" (כיתה י'), כפי שיה לטער - יחסי בנים-בנות תקינים אך חברי הקבוצה מבקרים את היחסים בקבוצות הצעירות....

והרי הערה מפוכחת למדי מקב' "ארז" (ח'): "רק עכשיו התחילו יחסים טובים בגדוד "דביר" ("סיבליס"- "ארז"). אבל זה לא טוב שיחסים טובים אלה מביאים ליחסים רעים בין בנות לבין עצמן, ובין הבנים לבין עצמם.... לא מקללים ולא מרביצים...." מקב' "דגן" (ז'): "איך יחסים כל כך טובים.... הבנים של המוסד צריכים לדבר יותר עם הבנות ולא כל כך להתביש".

קללות, מליט גסות, בדיחות גסות: נטללות על ידי כל משתתפי המשאל - אך איך זאת אומרת, שאינט מתפתים להשתמש בהן - מי פחות ומי יותר. כמה חברה מעירים, שיש הבדל בין קללות לבין שמות גנאי אשר הם, בעצמם, "מלות חיבה".

(מתוך "הד המוסד" - המשך)

שמירה על רכוש המוסד: ... קיימת הכרה ברורה, בין חניכי המוסד, כי רמת השמירה על הרכוש אינה משביעה רצון כלל וכלל...

בסוף שאלנו: האם הנך מרוצה באופן כללי מסגנון החיים שלנו במוסד?

ב"אילה" (כיתה י') ההסתייגות ניכרת ואילו ב"שיבליים" (כיתה ח') 3/4 קבוצה מרוצה, או די מרוצה... הובעה ביקורת במספר ששחים: תופעה אשר זכתה להוקעה כללית ונמרצת היתה פרשת הסחיבות והפריצות.

רבים התאוננו על רוח ההתחרות המופרזת בין הקבוצות... יש לחלוח את הקולר (בעניין התופעות השליליות) בעודף זמן בערבים בלתי מאורגנים... בת "שיבליים" אומרת: "השעה שלנו לכיבוד אורות אינה קבועה וערבים רבים הולכים החברה לישון מאוחר מדי.

רבים ביקרו את הרכילות כדבר מזיק... מי צריך לחקק את הליקוי? ההצעות היו רבות ומגוונות, אך ניכרת ההרגשה כי שיחת הקבוצה והחברה מוכרחות לקחת חבל פעיל בהרמת המשא הזה.

15.7

*** הרדיו המרכזי בשיחת הקיבוץ: ... כיום אין חבר היכול ומוכן לקחת על עצמו את החזקתו במלוא האחריות וההתמסרות. ההשקעה הכספית בשיקומו חלק לטמיון ושוב נעמוד בפני אותן הבעיות... אין לנו ברירה ועלינו להחזיל ברכישת מקלטים...

בהפרש קולות קטן - הוחלט לבטל את הרדיו המרכזי!

29.7

*** רדיו מרכזי: בשיחה הקרובה תערך הצבעה מחודשת שתכריע את גורלו של הרדיו המרכזי. הפרש קולות הזעום בהצבעה הקודמת, בסעיף אשר בורר ולובן - הסעיר ומסעיר את הרוחות; ההפרש אינו מספיק ואינו מספק, לדעת המזכירות, כדי לכמס בטו" מוסמך של דעת הקיבוץ...

*** ב"אמן": בתוך המפעל אפשר לציין בעיקר את ההתקדמות המורגשת בעקבות התחלת הפיקוח על האיכות. כמובן, יש עוד הרבה ללמוד ולטפח - אבל, נראה, שאם נעמוד בדבר - הוספנו שלב נוסף בפיתוח המפעל. (יצחק קדם)

5.8

*** רדיו מרכזי: בהמשך לשיחות הקודמות נערכה הצבעה נוספת לפיה הוחלט ברוב של 52 נגד 33,

לבטל את הרדיו המרכזי ולהתחיל ברכישת מקלטים

19.8

*** בחדר אוכל גדוש חברים, ובהם משובצים בני "חרמש", נפתחה השיחה אשר סדר יומה: קבלת ה"חרמשים" כמועמדים לחברות בקיבוץ.

היה בשיחה זו משום חשוב נפש של הקיבוץ אשר חוליה נוספת משתלבת בו לשרשרת. היתה בשיחה חידה הנמהלת לתוך התקווה והכמיהה לדור ממטיבים מחדש. והרי קצת מדברי המשתתפים בשיחה:

נני: ... הצטרפות לקיבוץ איננה מובנת מאליה אף לבני קיבוץ. עוד לפני מספר שנים האמנו, שבני קיבוצים אינם עוזבים קיבוציהם. לצערנו אין הדבר כך. ...

הנה כיצד פעם קיבלנו חברים לקיבוץ: היו אלה שיחות ארוכות, נוקבות וחמורות, בהן נבדק המועמד שבע פעמים עד כדי הכטר לתואר "חבר קיבוץ". יתכן והיה בכך משום גישה מחמירה מדי. במשך השנים שינינו הרבה מכך - אולי מתוך תבונת חיים או מתוך החלשת המוסר.

הקיבוץ לא יוכל להתקיים לאורך ימים אם לא יחדש את אותה גישה שהיתה פעם על חברות בקיבוץ. לא תהיה תקומה לנו אם אתם, ה"חרמשים", לא תראו עצמכם כמחדשי הקיבוץ.

שמואל בארי: ... הנוער הוא רק אספקלריה לנעשה בחברה. בנינו יהיו המבטאים הנאמנים של זה אשר הם רואים בחדר הוריהם. ... אם אנחנו לא נחדש את רעיון הקיבוץ הרי שלא נוכל לתבוע זאת מהצעירים.

אורי אשל: דובר כאן על אמונת הדור הצעיר בקיבוץ. עדיין אמונתנו שלמה, שכן לא נבחנו בכור המציאות. עוד מבחן הצבא לפנינו. חושבני, שהאמונה חשאר. ... הרגשתי האיטית, שאנו הולכים לצבא ללא הרכנת ראש - כחברים גאים, כקיבוצניקים וחברי השומר הצעיר.

... ואשר לקיבוץ שלנו. הרי לא הכרנו אותו על בוריו עד עכשיו. תמיד חשבנו שהוא טוב ונאמין שיהיה כך.

דני ס': חברים נוהגים להאשים אותנו בכל המשבר הזה. מה הסיבות שכל כך הרבה בני עוזבים את הקיבוצים? חושבני, שמעותכם בכך שאתם חושבים שהנה הקמתם פעם קיבוץ ודי. יש לעמול על כך יום יום. ... רק כשהייתי בגבעת חביבה הכרתי בגדלותו ועליונותו של הקיבוץ. ...

26.8

*** בפלחה - קציר החמניות נמשך. כפי הנראה נהיה השנה אלופי החמניות בארץ. אם לא ביבול - הרי באיכות הגרעין.

- התחלנו בתליש השומשום.

9.9

*** (4.9) ביום זה לפני 24 שנה התאספו כמה סיפוסים (אשר עד היום הנכם יכולים לפגוש כמה מהם בחצרנו - אולם בתוספת קרחות, קמטים על המצח ואי שם שערות שיבה) לקחו את ה"פעקאלאך" שלהם ובאו טובוס המיוחד הגיעו למשמר העמק, שם הניחו את היטוד לגרעין קיבוץ השומר הצעיר א"י "ג".

*** בחיפוש אחר המקורות: הארכיאולוג האחראי על איזור הדרום ביקר אצלנו על מנת ליצור קשרים ועל מנת למנות את גושו לקשר עם אגף העתיקות. בין היתר התעניין במקורות ההיסטוריים והארכיאולוגיים של חצור-אשדוד. למטרה זו החל לחפש על הגבעה ובשיפוליה. לפי שעה הוא נתקל בחרסים מהתקופה הביזנטית וגם מהתקופה הישראלית: סוף תקופת הבית הראשון - המאה השישית והשביעית לפני הספירה.

להערכתו קיימו תושבי חצור-אשדוד הקדומה לפני כ- 2500 שנה יישוב, או לפחות קבוצת מבנים - על גבעתנו. כל מאמציו למצוא איזו אויזן של כד עליה טבוע שם היישוב - טרם העלו חרס ממשי.